# WERKSESSIE OMGEVINGSVISIE VOORSCHOTEN 2040

*Verslag raadsbijeenkomst 26 juni 2024*

## 1. Inleiding

Op 26 juni 2024 is een werksessie met de raad georganiseerd over de belangrijkste kernkwaliteiten, kansen en uitdagingen en ambities voor de Omgevingsvisie Voorschoten 2040. Dit memo bevat de belangrijkste conclusies uit de werksessie. De presentatie en de posters die tijdens de werksessie zijn gebruikt, zijn als bijlagen bij dit memo gevoegd.

De gemeente Voorschoten werkt aan de Omgevingsvisie Voorschoten 2040. Dit is een integrale lange termijnvisie voor de fysieke leefomgeving. Vanuit een gedragen beeld van de gewenste toekomst voor Voorschoten in 2040 beschrijft de omgevingsvisie de lange termijnstrategie met ambities en doelen voor de (ruimtelijke) ontwikkeling van Voorschoten. De Omgevingswet schrijft voor dat elke gemeente moet beschikken over een omgevingsvisie. De omgevingsvisie vormt de basis voor het omgevingsplan, dat de regels voor de inrichting van de fysieke leefomgeving bevat.

De Omgevingsvisie Voorschoten 2040 wordt in een aantal fasen uitgewerkt (zie de Startnotitie Omgevingsvisie Voorschoten 2040 die op 11 april door de gemeenteraad is vastgesteld). In de huidige worden de kernkwaliteiten, kansen & uitdagingen en ambities voor Voorschoten benoemd. Tijdens deze fase zijn verschillende groepen uit de samenleving van Voorschoten op uiteenlopende manieren betrokken bij het inventariseren en uitwerken van ambities en opgaven.

Het gesprek met de raad is tijdens de werksessie op 26 juni gevoerd in 2 blokken:
Blok 1: *Een omgevingsvisie van waarde*.
Blok 2: *Het vizier op 2040: kernkwaliteiten, kansen en uitdagingen en ambities voor Voorschoten*.

## 2. Conclusies “Een omgevingsvisie van waarde”

Het eerste blok richtte zich op de vraag “hoe zorgen we dat de omgevingsvisie die we maken voor Voorschoten waarde heeft voor de samenleving?”.

Een omgevingsvisie biedt waarde wanneer deze zowel voor de samenleving, het bestuur en de ambtelijke organisatie voldoende aanknopingspunten biedt.

Vanuit het perspectief van de samenleving betekent dit dat de omgevingsvisie de samenleving aanknopingspunten biedt om op in te spelen. Daarvoor is het belangrijk dat de visie inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties inspireert, activeert en uitnodigt tot initiatieven die bijdragen een de gezamenlijke ambities voor Voorschoten in 2040. Het is daarbij belangrijk dat die samenleving actief wordt betrokken bij het formuleren van die ambities.

Vanuit het perspectief van het bestuur is het belangrijk dat de omgevingsvisie zowel kaderstellend als faciliterend is voor de ruimtelijke ontwikkeling. Dit vereist een gesprek binnen en tussen het college en de raad over identiteit en kernkwaliteiten die de basis zijn voor ambities en de te maken keuzes voor de toekomst.

Vanuit het perspectief van de organisatie is het wenselijk dat de visie uiteenlopende sectorale beleidsvoornemens verbindt en omarmt. Dit vereist dat het bestaand beleid als uitgangspunt en integratiekader wordt genomen. Om van daaruit te bezien in hoeverre het integrale karakter van de omgevingsvisie andere accenten en/of aanvullende beleidsuitgangspunten noodzakelijk maakt.

Belangrijke succesfactoren voor “een visie van waarde” zijn:
- Een goede “feitenbasis” van de huidige situatie: “facts and figures op orde”.
- Helderheid over relatie met vigerende (gemeentelijke) beleidskaders.
- Duidelijke keuzes in ambities en wenselijke ontwikkelingen: “niet alles kan overal”.
- Duidelijke (meetbare) doelstellingen voor de beoogde ontwikkelingen en monitoren van de voortgang: “meten is weten”.
- Inspirerende verbeelding van belangrijke ontwikkelingen in de visie.
- Duidelijkheid over programmering en bekostiging van belangrijke ontwikkeling: een duidelijke uitvoeringsparagraaf.

## 3. Conclusies “Het vizier op 2040”.

In het tweede blok van de werksessie is gesproken over de kernkwaliteiten, kansen en uitdagingen en ambities voor Voorschoten 2040. De drie pijlers van brede welvaart (“Duurzaamheid/natuurlijke leefomgeving”, “Welzijn/gezonde gemeenschap” en Welvaart/toekomstbestendige economie”) zijn voor Voorschoten uitwerkt in drie posters (bijlage 2 bij dit memo[1]):

1. Een groene parkachtige gemeente met een rijke historie
2. Een gezond woondorp met een betrokken samenleving
3. Een welvarend dorp met grote steden nabij

Tijdens de werksessie vormden de posters het vertrekpunt voor het gesprek tussen raadsleden. In wisselende deelgroepen is de raadsleden gevraagd op de inhoud van de posters te reflecteren en waar wenselijk aan te vullen, te schrappen of te prioriteren. Dit leidde tot de volgende opmerkingen/aanvullingen per poster:

### 3.1 Opmerkingen/aanvullingen “Een groene, parkachtige gemeente met een rijke historie”

***Kernkwaliteiten***

Er is brede overeenstemming over het belang van groen in en rond Voorschoten en de kwaliteiten die dat biedt. Groen draagt bij aan de dorpse sfeer van Voorschoten. De groene landgoederen zijn belangrijk voor de identiteit van Voorschoten.

[1] De inhoud van de posters is gebaseerd op analyse van bestaand beleid, interne ambtelijke werksessie en eerste resultaten van de participatie.

Het groene en open weidelandschap, in stand gehouden door agrariërs, is een kernkwaliteit, evenals de open randen van het dorp. Dit biedt ruimte rond het dorp, niet alles is volgebouwd.

***Kansen en Uitdagingen***

Bodem- en watersysteem staat onder druk:

- Het is belangrijk om oog te hebben voor het rioolstelsel in Voorschoten. Dit verkeert in slechte staat (veel achterstallig onderhoud) en heeft een negatief effect op het algehele watersysteem.
- Het watersysteem is gemeente-overschrijdend: keuzes op regionaal niveau of bij buurgemeenten hebben ook invloed op het watersysteem van Voorschoten.

Druk op recreatie- en natuurgebieden door menselijke verstoring neemt toe*: opgemerkt* wordt dat negatieve effecten beter beheersbaar kunnen worden gemaakt door recreatie beter te beheren.

***Ambities***

Bodem en water sturend:

- Risico's kunnen ook als kansen worden benut, bijv. door in lage gebieden passende woningen te ontwerpen (bijv. drijvende woningen).

Anticiperen op klimaatverandering:

- De "klimaatlegger" kan worden toegepast: bomen dragen bij aan een klimaatadaptieve omgeving. Elke woning zou binnen 300 meter een koele plek moeten hebben.
- Stelliger optreden tegen verstening, bijv. met een norm voor verharding in tuinen. Dat vraagt wat van onze inwoners.

In 2050 tenminste 80% duurzame energie:

- Deze ambitie zou te ambitieus kunnen zijn.
- Zonnevelden wordt niet wenselijk geacht. Zon op daken en parkeervelden bieden wenselijkere mogelijkheden.

Veilige leefomgeving en ondersteunen gezondheid:

- Het is belangrijk om oog te hebben voor de fysieke en mentale gezondheid van onze inwoners. De openbare ruimte kan hieraan bijdragen door bewegen en ontmoeting te faciliteren.
- Autovrije Voorstraat en vergroening van het centrum, met name de Schoolstraat.
- Er werd aandacht gevraagd voor overvliegend vliegverkeer in relatie tot gezondheid.

***Discussie:***

De meningen zijn verdeeld over de betekenis van de woningbouwopgave in relatie tot het groen. Sommigen zien kansen om snippergroen in te zetten voor andere belangrijke opgaven, met name woningbouw. Nieuwe woningen moeten vooral gerealiseerd worden via inbreiding. Hierbij kunnen bedrijven die nu in het dorp zitten plaatsmaken en naar de randen van het dorp verplaatst worden.

Anderen vinden dat we niet alle ruimte in het dorp moeten volbouwen. De groene doorkijkjes naar het buitengebied dragen bij aan het dorpse karakter. Wat groen is moet groen blijven en er zouden extra stappen gezet kunnen worden door meer bomen toe te voegen.

### 3.2 Opmerkingen/aanvullingen "Een gezond woondorp met een betrokken samenleving"

***Kernkwaliteiten:***

- Wat wordt bedoeld met 'rijk' verenigingsleven? Divers? Veel leden?
- Gezinnen en internationale gemeenschap mogen meer benoemd worden als typisch voor Voorschoten.
- Kleinschalig dorp is dus laagbouw.
- Voorschotenaren zijn heel tevreden
- Kernkwaliteiten worden onderschreven, met daarbij de vraag wat de kernidentiteit van Voorschoten is? En of daar al of niet verandering in gewenst is? De kernkwaliteiten zitten op een 'lager' niveau dan verschillende raadsleden behoefte aan voelen. Er wordt behoefte gevoeld aan een overkoepelende mission statement (aandachtspunt voor uitwerking).

***Kansen en uitdagingen***

<u>Onze bevolkingsopbouw verandert door vergrijzing en meer eenpersoonshuishoudens.</u>

- Dit punt wordt herkend.
- Behoefte aan op gang brengen doorstroming omdat ook gezinnen graag in Voorschoten wonen.
- Voor starters is mogelijk minder plek, want dat past minder bij het karakter van het dorp > familiegericht.
- Vraag is 'Wat wil Voorschoten voor gemeenschap zijn/worden?'

<u>Onze woningen sluiten onvoldoende aan.</u>

- Bewoners uit grote woningen gaan niet in kleine flatjes wonen.
- Vanwege behoud dorps karakter liever geen hoogbouw.
- Doorstroming zoveel mogelijk binnen Voorschoten realiseren.

<u>Woningen onvoldoende duurzaam</u>

- Hier ligt ook taak woningcorporaties en stimulerende (financiële) middelen voor huiseigenaren.
- Duurzaamheidstafel mag actiever betrokken worden.
- Warmtenet is waardevol, maar niet per se warmtelinq.

<u>Maatschappelijke voorzieningen onder druk</u>

- Zwembad openhouden of accepteren dat sommige voorzieningen op regionaal niveau voorhanden zijn en wellicht niet altijd in de eigen gemeente? Maar zijn er wel voldoende zwembaden in de omgeving?
- Liever niet inleveren op sport? Hoe staat het werkelijk met het aantal vrijwilligers? Meer inkomsten nodig om voorzieningenniveau goed te houden. Een sportvisie zou waardevol zijn.
- De Cultuurfabriek en de ontwikkelingen bij de Kruispuntkerk worden gezien als waardevolle maatschappelijke voorzieningen.
- Er zijn weinig culturele activiteiten voor jongeren.

***Ambities:***

<u>Meer woningen</u>

- Verdichten op versteende grond.

- Niet enkel bouwen, ook ‘ombouwen’.
- Moet Voorschoten wel bouwen voor jongeren? Bouwen voor jongeren is onzin
- Ouderen vertrekken niet uit grote woningen. Ophouden met aandacht voor ouderen
- Aandacht voor jonge gezinnen. Vlietwijkflats vervangen.
- Ecologische verbinding in stand houden met de polder. Groene corridor.
- Uitzicht behouden dus laagbouw.

Gezondheid
- Is breder dan alleen groen. Ook gezonde voedselomgeving, bewegen, sport, voorzieningen tegen eenzaamheid.
- Houtstook?
- Bankjes en fitnessmogelijkheden buiten.
- Gezondheidsmaatstaven opnemen, zoals ‘gezonde school’ predicaat.
- Fietsbeleid is belangrijk: veilige fietspaden; fietsstallingen; minder auto's in het centrum. Auto’s weren uit het dorp zorgt ook voor schonere lucht.

Verbinding
*Geen aanvullingen*.

Verenigingsleven en sport
- Sport blijft belangrijk.

Dorps karakter
- Dorps karakter moet behouden blijven

### 3.3 Opmerkingen/aanvullingen “Een welvarend dorp met grote steden nabij”

***Kernkwaliteiten:***

Voorschoten is een (forenzen) dorp en zal dat in de toekomst ook blijven. Dat betekent dat de inzet op de economie niet zo zeer op het creëren van werkgelegenheid gericht zou moeten zijn, maar veel meer op het op peil houden van het voorzieningenniveau.

***Ambities:***

Het aandeel van duurzame en gezonde mobiliteit neemt toe
- De kleinschaligheid van Voorschoten maakt dat de uitgangssituatie voor wandelen en fietsen goed is. Betekent wel dat het meer gestimuleerd zou moeten worden door te zorgen voor betere (veiliger en comfortabeler) fiets- en wandelroutes en betere stalling voor fietsen.
- OV is belangrijk (mede omdat Voorschoten een forensendorp is): goed busvervoer en goede bereikbaarheid van de stations.
- Om Voorschoten in en uit te komen in de spits is lastig. Hoe files tegengegaan? Bijvoorbeeld door beter OV, maar ook door stimuleren van betere doorstroming.
- In welke mate kan autogebruik worden afgeremd. Sommigen vinden autobezit (zeker in Voorschoten) een gegeven en willen daarmee inzetten op het faciliteren van de auto. Anderen zien wel mogelijkheden om autogebruik te ontmoedigen bijvoorbeeld door parkeerregulering in en rond het centrum (ook al verwacht men daarvoor niet veel draagvlak). Ook zou (vanuit oogpunt van veiligheid en overlast) moeten worden onderzocht of heel Voorschoten een 30km zone zou kunnen worden.

De kwaliteiten van het dorpscentrum en het station worden benut voor het binnenstedelijk inpassen van de woonopgave

- Verdichten als principe is goed, ook om het buitengebied te sparen. Wanneer je in het centrum verdicht, versterkt dat ook het draagvlak voor centrumvoorzieningen. Verdichten rond het station biedt mogelijkheden voor draagvlak voor duurzamere mobiliteit. Verdichten moet niet ten koste gaan van het dorpse karakter van Voorschoten. Dus niet te hoog bouwen. Behoud ook het groen. Let op dat de stations aantrekkelijke entrees worden van Voorschoten. Dat is de eerste kennismaking/visitekaartje.

Het dorpscentrum en winkelgebied Hofland worden vitaler en aantrekkelijker

- Het centrum is erg belangrijk voor de leefkwaliteit van Voorschoten. De voorstellen uit de ontwikkelvisie centrum zijn belangrijk om mee te nemen in de omgevingsvisie. Juist door de vergrijzing en de relatieve welvaart in Voorschoten is er in principe een goed draagvlak voor lokale middenstand. Er is wel concurrentie van the Mall of the Netherlands. Belangrijk om een goed aanbod te hebben, een goede mix. Niet alleen horeca, maar ook andere vormen van vermaak. Een aantal goede trekkers. Zorg voor een goed verblijfsklimaat in het centrum: kwaliteitsgroen, bankjes etc.

Het parkeervraagstuk is geen showstopper voor ontwikkelingen

- Met de parkeervisie en aangescherpte CROW-normen is hier al een goede stap in gemaakt. De auto blijft belangrijk in Voorschoten. Parkeerdruk (ook in het centrum) lijkt beperkt. Overdag is er voldoende ruimte. Wellicht een paar extra ondergrondse parkeervoorzieningen overwegen.

We zorgen voor aantrekkelijke en toekomstbestendige bedrijventerreinen

- Voorschoten is een forensendorp. Er werken op de bedrijventerreinen niet veel mensen uit Voorschoten. Goed bezette terreinen zijn niet zo zeer vanuit werkgelegenheid maar meer vanuit belastinginkomsten interessant.
- Daarbij is een belangrijke opgave om de ruimte beter te benutten en te intensiveren. Er is nu veel leegstand/onbenutte ruimte. Daarbij is het belangrijk dat huidige oppervlakte behouden blijft, maar er wel meer mogelijkheden zijn voor functiemenging (door bijvoorbeeld kantoren of andere voorzieningen toe te staan). Kijk of je aan kunt sluiten bij het Bio Science profiel van de Leidse Regio.
- Voorschoten kent relatief veel ZZP'ers. Daar zou in het centrum wellicht werkruimte/voorzieningen voor kunnen worden gerealiseerd.

Voorschoten is aantrekkelijk voor recreanten en toeristen
*Geen aanvullingen*

***Discussiepunt:***
Stimuleren van wandelen, fietsen en OV-gebruik wordt unaniem gedeeld. Maar in hoeverre willen ook actief maatregelen nemen om automobiliteit af te remmen. En als we dat dan willen, hoe gaan we om met de te verwachten tegenstand tegen beperking van automobiliteit?